

Súd: Najvyšší súd SR
Spisová značka: 5Cdo/122/2019
Identifikačné číslo spisu: 1708899072
Dátum vydania rozhodnutia: 31. marca 2021
Meno a priezvisko: JUDr. Jana Bajánková
Funkcia: predsedníčka senátu
ECLI: ECLI:SK:NSSR:2021:1708899072.1

UZNESENIE

Najvyšší súd Slovenskej republiky v spore žalobkyne S.I. B., bytom I. U.. Č.. XX, Z., zastúpenej advokátom JUDr. Milanom Fulcom, so sídlom Živnostenská ul. č. 2, Bratislava, proti žalovaným 1/ Invest in Slovakia spol. s r. o., so sídlom Kaštieľ 5, Bernolákovo, IČO: 35 745 452, a 2/ R.. F.. V. N., bytom X. H. Č.. XXXX/XXA, Z., obaja zastúpení: AK MS s. r. o., Galandova ul. č. 3, Bratislava, IČO: 47 237 767, v menej ktorej koná JUDr. Miroslav Šimkovič, advokát a konateľ, o určenie vlastníckeho práva, vedenom na Okresnom súde Pezinok pod sp. zn. 4C/967/2008, o dovolaní žalovaných 1/ a 2/ proti rozsudku Krajského súdu v Bratislave z 29. novembra 2018 sp. zn. 10Co/235/2017, v spojení s opravným uznesením Krajského súdu v Bratislave z 28. februára 2019 sp. zn. 10Co/235/2017, takto

rozhodol:

Z r u š u j e rozsudok Krajského súdu v Bratislave z 29. novembra 2018 sp. zn. 10Co/235/2017, v spojení s opravným uznesením Krajského súdu v Bratislave z 28. februára 2019 sp. zn. 10Co/235/2017 a vec mu vracia na ďalšie konanie.

Odôvodnenie

1. Okresný súd Pezinok (ďalej len „súd prvej inštancie“ alebo „okresný súd“) (v poradí druhým) rozsudkom z 15. mája 2017, č. k. 4C/967/2008-758, zamietol žalobu, ktorou sa žalobkyňa domáhala určiť, že je vlastníčkou parcely č. XXXX/AX v katastrálnom území Z. (po viacerých návrhoch na pripustenie zmeny petitu, predmetom konania bola určovacia žaloba, ktorou sa žalobkyňa domáhala určiť, že je výlučnou vlastníčkou nehnuteľností, pozemkov s parcelným číslom XXXX/XX, ostatné plochy o výmere 49.785 m², s parcelným číslom XXXX/XX, vodné plochy o výmere 202 m², parcely č. XXXX/XX, vodné plochy o výmere 13 m², podľa geometrického plánu č. 135/2008 zo dňa 22.07.2008, overeného dňa 07.10.2008 pod č. 2043/08 Správou katastra M.). Zamietnutie žaloby odôvodnil nedostatkom naliehavého právneho záujmu žalobkyne na požadovanom určení vo vzťahu k žalovanému 1/. Vo vzťahu k žalovanému 2/ naliehavý právny záujem na požadovanom určení konštatoval, avšak žalobkyňa neunesla dôkazné bremeno a nepreukázala vlastnícke právo k predmetným nehnuteľnostiam, keďže v dôsledku nenadobudnutia vlastníckeho práva svojimi právnymi predchodcami nemohla nadobudnúť vlastnícke právo ani samotná žalobkyňa od týchto svojich právnych predchodcov. Dôvodil, že žalobkyňa preukazovala nadobudnutie vlastníckeho práva

svojimi právnymi predchodcami Výmerom o vlastníctve pôdy zo dňa 23.12.1947, ktorý vo všeobecnosti preukazuje vlastnícke práva osoby - prídelcu k pridelenej pôdohospodárskej nehnuteľnosti (§ 1 ods. 2 nar. SNR 104/1946 Sb. n. SNR), pričom však musí byť naplnená všeobecná zásada, že musí byť tam uvedená nehnuteľnosť existujúca a dostatočne identifikovaná s tým, že pôdohospodárska nehnuteľnosť bola identifikovaná ako časť p. č. XXXX označená A3, roľa o výmere 5,0000 ha zapísaná vo vl. č. XXXX, keď samotné uvedenie prídelovanej nehnuteľnosti ako „časť p. č. XXXX označená A3, roľa o výmere 5,0000 ha“ je nedostatočne určité, keďže podľa PK vložky č. XXXX pre obec Č. mala parcela č. XXXX, lúka roľa výmeru 18 k. j. 1209 siah, teda 107.931,87 m², čo je 10,793187 ha, a preto Výmer o vlastníctve pôdy zo dňa 23.12.1947 nepreukazuje vlastníctvo pozemkov aktuálne zameraných ako parcela č. XXXX/XX o výmere 49.785 m² ostatné plochy, parcela č. XXXX/XX o výmere 202 m² vodné plochy, parcela č. XXXX/XX o výmere 13 m² vodné plochy, z čoho vyplýva, že pozemok, ktorý žalobkyňa označuje ako predmet vlastníckeho práva jej predchodcov, potom nebol pozemnoknižne vytvorený, nie je preukázateľným spôsobom identifikovaný a totožný s možným prídelom, nemohol tak byť predmetom vzniku vlastníckeho práva právnymi predchodcov žalobkyne. Žalobkyňa neprodukovala žiaden iný dôkaz, z ktorého by bolo zrejme nadobudnutie vlastníckeho práva jej právnymi predchodcami ku konkrétnemu pozemku zapísanému v evidencii nehnuteľností, keď nepredložila Prídelovú listinu Povereníctva pôdohospodárstva a pozemkovej reformy, z ktorej by bolo zrejme pridelenie konkrétnej pôdohospodárskej nehnuteľnosti. Stotožnil sa s námietkou žalovaných, že nebolo preukázané vyhotovenie konečného prídelového plánu, ktorý mal byť v zmysle § 13 nariadenia SNR č. 104/1945 Zb. o konfiškovaní a urýchlennom rozdelení pôdohospodárskeho majetku Nemcov, Maďarov, ako aj zradcov a nepriateľov slovenského národa vzatý ako podklad pre rozdelenie majetku v prírode a pre pozemnoknižné práce. Poukázal na skutočnosť, že nie je podstatné, z akých dôvodov nebol prídelový plán považovaný za konečný a mal za preukázané, že právní predchodcovia žalobkyne, a teda ani ona sama sa nemohli stať vlastníckymi predmetných nehnuteľností. Uviedol, že z rozhodnutia Odboru vodného hospodárstva a pre veci poľnohospodárstva a lesníctva ONV Bratislava - sa v prospech československého štátu rodičia žalobkyne zriekli vlastníckeho práva, keď toto rozhodnutie síce nie je právnou skutočnosťou, s ktorou je spojený zánik vlastníckeho práva, ale z tejto skutočnosti mal preukázaný zánik vlastníckeho práva J. F. G. B. k týmto na základe osobitnej skutočnosti predpokladanej zákonom, a to vzdaním sa vlastníckeho práva. Pokiaľ žalovaný namietal formálne nedostatky prídelu (chýbajúca pečiatka a označenie „koncept“) nepovažoval tieto vady za také, ktoré by za absencie iných okolností vylučovali vlastnícke právo žalobkyne a jej právnymi predchodcov. K dokazovaniu navrhovanému žalovanými identifikáciou parciel uviedol, že to považoval za nadbytočné, keď v spise sú založené identifikácie parciel, a preto uvedený dôkaz nevykonal.

2. Krajský súd v Bratislave (ďalej len „odvolací súd“) rozsudkom z 29. novembra 2018 sp. zn. 10Co/235/2017, v spojení s opravným uznesením Krajského súdu v Bratislave z 28. februára 2019 sp. zn. 10Co/235/2017 rozhodol o odvolaní žalobkyne proti rozsudku súdu prvej inštancie tak, že napadnutý rozsudok zmenil a určil, že žalobkyňa je výlučnou vlastníčkou nehnuteľností, pozemkov s parcelným číslom XXXX/XX, ostatné plochy o výmere 49.785 m², s parcelným číslom XXXX/XX, vodné plochy o výmere 202 m², parcely č. XXXX/XX, vodné plochy o výmere 13 m², nachádzajúcich sa v katastrálnom území Z., podľa geometrického plánu č. 135/2008 zo dňa 22.07.2008, overeného Správou katastra M. dňa 07.10.2008 pod č. 2043/08, Správou katastra M., ktorý tvorí neoddeliteľnú súčasť tohto rozsudku a zároveň žalobkyňu priznal nárok na náhradu trov prvoinštančného a odvolacieho konania v rozsahu 100 %. Na odvolacom pojednávaní doplnil dokazovanie, porovnaním listinných dôkazov predložených Správou katastra M. (č. l. 539 spisu), a to kópie prídelového plánu (č. l. 541 spisu) zo skonfiškovaných nehnuteľností N. S. a kópie mapových listov bývalého pozemkového katastra v katastrálnom území Z. (č. l. 540 spisu) zistil, že sú vyhotovené v rovnakej mierke 1:2880 a geometrický tvar a poloha parcely č. XXXX je na mapových listoch bývalého pozemkového katastra a v prídelovom pláne zhodná, keď prídelovým plánom bola parcela č. XXXX rozdelená a jedna jej časť je označená ako A3. Z rozhodnutia vydaného Odborom vodného hospodárstva a pre veci poľnohospodárstva a lesníctva ONV Bratislava - vidiek č. VOD-47-1965-Vanč-Z zo dňa 16.02.1965 vyplýva, a z rekonštrukcie prídelového plánu vypracovaného R.. B. U. - Q. zo dňa 07.11.1997 odvolací súd zistil, že prídel označený A3 zodpovedá označeniu v katastri nehnuteľností parcely č. XXXX o výmere 50.000 m². Z geometrického plánu č. 135/2008 zo dňa

22.07.2008 overeného Správou katastra M. pod č. 2043/08 dňa 07.10.2008 podľa odvolacieho súdu jednoznačne vyplýva, že parcela č. XXXX/XX ostatné plochy o výmere 49.785 m², č. XXXX/XX - vodné plochy o výmere 202 m² a parcela č. XXXX/XX - vodné plochy o výmere 13 m² sú identické s pôvodnou časťou parcelou č. XXXX označenej A3 o výmere 50.000 m², katastrálne územie Z. s pôvodnou časťou parcelou č. XXXX označenej A3 o výmere 50.000 m², katastrálne územie Z. vytvorenej prídellovým plánom s tým, že na základe týchto skutkových zistení dospel k záveru, že od roku 1937 bol vlastníkom parcely č. XXXX, nachádzajúcej sa v katastrálnom území Č. N. S., ktorému bola rozhodnutím Povereníctva pôdohospodárstva a pozemkovej reformy Bratislava sekcia B skonfiškovaná ku dňu 01.03.1945 a prídellovým plánom vypracovaným a schváleným Miestnou roľníckou komisiou v J. a schváleným Upovedomením Povereníctva pôdohospodárstva a pozemkovej reformy Bratislava sekcia B, bola parcela č. XXXX rozdelená a jedna jej časť označená ako A3 o výmere 50.000 m², Výmerom o vlastníctve pôdy pridelená J. B. a manželke G. B., každému v 1 k celku, ktorú dedením nadobudla žalobkyňa a na základe geometrického plánu overeného Správou katastra M. pôvodnú časť parcely č. XXXX označenú A3 o výmere 50.000 m², tvoria parcely č. XXXX/XX - ostatné plochy o výmere 49.785 m², parcela č. XXXX/XX - vodné plochy o výmere 202 m² a parcela č. XXXXX/XX - vodné plochy o výmere 13 m². Právne svoje rozhodnutie odôvodnil poukazom na ustanovenia § 1 ods. 1, § 6 ods. 1 písm. a), b), § 13 ods. 3, 4, 5, § 23 ods. 2 Nariadenia Slovenskej národnej rady č. 104/1945 Sb. SNR; § 1 ods. 1 a 2 Nariadenia Slovenskej národnej rady č. 104/1946 Sb. SNR; § 2 ods. 3 vyhlášky Ministerstva pôdohospodárstva č. 507/1950 U. v., § 2 ods. 1, § 12 ods. 1 zák. č. 90/1947 Sb.; § 132 ods. 1, § 868 Občianskeho zákonníka; a § 80 písm. c/ OSP; čl. 2 ods. 1 a 2 CSP. Dospel k záveru, že skonfiškovanú nehnuteľnosť vedenú vo vložke XXXX ako parcela č. XXXX, roľa, k. ú. Č. bolo v zmysle ust. § 12 ods. 1 zák. č. 90/1947 možné deliť na základe grafických prídellových plánov, a preto parcela označená v prídellovom pláne vypracovaného Miestnou roľníckou komisiou v J. a schváleného Povereníctvom pôdohospodárstva a pozemkovej reformy v Bratislave ako parcela č. XXXX-F. o výmere 50.000 m², bola vytvorená v súlade s vtedy platnými právnymi predpismi, nakoľko na základe Výmeru o vlastníctve pôdy č. 65619/47-IIIIB zo dňa 23.12.1947 bola časť parcely č. XXXX označená A3 o výmere 50.000 m² pridelená do vlastníctva právnych predchodcov žalobkyne, a to J. B. F. G. B. s tým, že uvedený Výmer bol vydaný na to príslušným orgánom v rozsahu jeho kompetencií a spĺňa všetky formálne náležitosti, nakoľko je určitý, jasný a jeho obsah možno vyvodiť z konkrétneho právneho predpisu. Na vznik vlastníckeho práva právnych predchodcov žalobkyne na základe uvedeného Výmeru nemá žiaden vplyv tá skutočnosť, že vlastnícke právo nebolo evidované v pozemkovej knihe, pretože zápis v pozemkovej knihe, nebol v danom prípade potrebný, keďže vlastnícke právo v zmysle právnych predpisov, najmä ust. § 1 ods. 1 a 2 Nar. SNR č. 104/1946 Sb., vzniklo na základe rozhodnutia, teda Výmeru o vlastníctve pôdy. Pokiaľ išlo o zrušenie prídeltu neskorším rozhodnutím Odboru vodného hospodárstva a pre veci poľnohospodárstva a lesníctva ONV Bratislava - vidiek z roku 1965, odvolací súd uviedol, že orgán, ktorý rozhodnutie o zrušení prídeltu vydal, nemal na takéto rozhodnutie právomoc, a preto je nevyhnutné uvedené rozhodnutie považovať za nulité, ktoré nemohlo vyvolať žiadne právne účinky. Pokiaľ žalovaní poukazovali na nález Ústavného súdu SR sp. zn. I. ÚS 460/2017, v ktorom Ústavný súd Slovenskej republiky vyslovil názor, že vlastnícke právo k pozemkom na základe Výmeru o vlastníctve pôdy vzniklo až na základe zápisu v pozemkovej knihe, odvolací súd uvádza, že uvedený nález reaguje na úplne inú skutkovú situáciu ako tá, ktorá bola riešená v tomto spore, naviac považoval právny názor za rozporný so zákonom.

3. Proti tomuto rozsudku odvolacieho súdu podali žalovaní 1/ a 2/ (ďalej aj „dovolatelia“) dovolanie. Navrhli, aby dovolací súd predmetné rozhodnutie zmenil a žalobu zamietol, alternatívne, aby rozsudok zrušil a vrátil krajskému súdu na ďalšie konanie. Prípustnosť dovolania odôvodnili poukazom na ustanovenia § 420 písm. a/ a f/ CSP a § 421 ods. 1 písm. a/, b/ a c/ CSP. Žalovaný 1/, ktorý opakovane namietal svoju pasívnu legitímáciu, a teda pokiaľ bol zaviazaný na náhradu trov konania, považoval to za porušenie práva na spravodlivý proces v zmysle ustanovenia § 420 písm. f/ CSP, pretože tento výrok považoval za nepreskúmateľný. V ďalšej časti (už obaja) žalovaní namietali spoločne, že iba Správa katastra resp. katastrálny úrad môžu rozhodovať o súlade označenia nehnuteľností, ich umiestnenia na zemskom povrchu a pod. v rámci zabezpečenia materiálnej publicity katastra a zachovania práv zapísaných vlastníkov. Ďalej namietali, že v konaní nebolo vykonané žiadne dokazovanie, ktoré by stotožnilo pozemky parc. č. XXXX/XX, XXXX/XX F. XXXX/XX a časťou

parc. č. XXXX diel označený ako A3, orná pôda o výmere 50.000 m². Nesprávny procesný postup odvolacieho súdu znemožňujúci žalovaným, aby uskutočňovali im patriace procesné práva v takej miere, že došlo k porušeniu práva na spravodlivý proces v zmysle ustanovenia § 420 písm. f/ CSP videli dovolatelia vo viacerých smeroch. V prvom rade odvolací súd zamietol znalecké dokazovanie, ktorým malo byť preukázané, či je pozemok, nadobudnutý prídelom právnych predchodcov žalobkyne totožný s pozemkami, určenie vlastníckeho práva ktorých je predmetom tohto konania; zamietnutie tohto dôkazu nedostatočne zdôvodnil. Odvolací súd vykonal iba porovnanie listín v rozpore s ustanovením § 194 CSP. S niektorými (vykonanými) dôkazmi sa krajský súd nevysporiadal. V iných častiach napadnutého rozhodnutia sa spomína vykonanie dôkazov, ale tie sa reálne nevykonali, vrátane vykonania listín „porovnaním“ ako to uvádza odvolací súd. Dokazovanie listinami na pojednávaní odvolacieho súdu nebolo v súlade s ustanoveniami CSP upravujúcimi dokazovanie a dovolatelia sa nemali možnosť k dôkazom vyjadriť. Niektoré skutkové závery odvolací súd o vykonané dôkazy neoprel, s inými (napr. svedecké výpovede) sa nevysporiadal. Odôvodnenie napadnutého rozsudku nie je presvedčivé ani dostatočné. Dovolatelia kladú otázku, či mal súd dostatočné odborné znalosti, aby vedel posúdiť (porovnať) listiny a mapové podklady zo 40-tych rokov 20. storočia, či nebolo namieste znalecké dokazovanie. Napadnuté rozhodnutie považovali žalovaní navyše za prekvapivé, v rozpore so zásadou predvídateľnosti rozhodnutí. V súvislosti s dôvodom prípustnosti v zmysle ustanovenia § 421 ods. 1 písm. a) CSP žalovaní poukázali na riešenie otázky naliehavého právneho záujmu žalobkyne, ktoré si osvojil odvolací súd. S odvolaním na nález ústavného súdu sp. zn. I. ÚS 460/2017 sa žalovaný 2/ domáhal ochrany reštitučného nároku, na základe ktorého sa on stal vlastníkom nehnuteľností, ktoré sú predmetom žaloby. Taktiež namietali aj ničotnosť Výmeru o vlastníctve, ktorý odvolací súd považoval za právny titul nadobudnutia vlastníckeho práva právnych predchodcov žalobkyne. Tento fakt odvolací súd nevzal do úvahy, naopak ignoroval právoplatné rozhodnutie Katastrálneho úradu, ktoré riešilo nepreukázané vlastníctvo rodičov žalobkyne. Taktiež žalovaní otvorili otázku vydržania predmetných pozemkov zo strany Slovenského pozemkového fondu, ktorou sa odvolací súd nezaoberal. Slovenský pozemkový fond neskôr v súvislosti s vyporiadaním reštitučného konania previedol vlastníctvo k predmetným nehnuteľnostiam právnym predchodcom žalovaných.

4. Žalobkyňa sa k dovolaniu vyjadrila, pričom navrhla, aby dovolanie najvyšší súd ako neprípustné odmietol a priznal jej náhradu trov dovolacieho konania.

5. Najvyšší súd Slovenskej republiky (ďalej len „najvyšší súd“) ako súd dovolací (§ 35 CSP) po zistení, že dovolanie podala v stanovenej lehote (§ 427 ods. 1 CSP) strana zastúpená v súlade so zákonom (§ 429 ods. 2 písm. a/ CSP), v ktorej neprospech bolo napadnuté rozhodnutie vydané (§ 424 CSP), bez nariadenia pojednávania (§ 443 CSP) dospel k záveru, že dovolanie je dôvodné.

6. V zmysle § 419 CSP je proti rozhodnutiu odvolacieho súdu dovolanie prípustné, ak to zákon pripúšťa. Rozhodnutia odvolacieho súdu, proti ktorým je dovolanie prípustné, sú vymenované v ustanoveniach § 420 a 421 CSP.

7. Dovolanie je prípustné proti každému rozhodnutiu odvolacieho súdu vo veci samej alebo ktorým sa konanie končí, ak a/ sa rozhodlo vo veci, ktorá nepatrí do právomoci súdov, b/ ten, kto v konaní vystupoval ako strana, nemal procesnú subjektivitu, c/ strana nemala spôsobilosť samostatne konať pred súdom v plnom rozsahu a nekonal za ňu zákonný zástupca alebo procesný opatrovník, d/ v tej istej veci sa už prv právoplatne rozhodlo alebo v tej istej veci sa už prv začalo konanie, e/ rozhodoval vylúčený sudca alebo nesprávne obsadený súd, alebo f/ súd nesprávnym procesným postupom znemožnil strane, aby uskutočňovala jej patriace procesné práva v takej miere, že došlo k porušeniu práva na spravodlivý proces (§ 420 CSP).

8. V zmysle § 421 CSP je dovolanie prípustné proti rozhodnutiu odvolacieho súdu, ktorým sa potvrdilo alebo zmenilo rozhodnutie súdu prvej inštancie, ak rozhodnutie odvolacieho súdu záviselo od vyriešenia právnej otázky, a) pri ktorej riešení sa odvolací súd odklonil od ustálenej rozhodovacej praxe dovolacieho súdu, b) ktorá v rozhodovacej praxi dovolacieho súdu ešte nebola vyriešená alebo c) je dovolacím súdom rozhodovaná rozdielne.

9. Dovolanie prípustné podľa § 420 CSP možno odôvodniť iba tým, že v konaní došlo k vade uvedenej v tomto ustanovení (§ 431 ods. 1 CSP). Dovolací dôvod sa vymedzí tak, že dovolateľ uvedie, v čom spočíva táto vada (§ 431 ods. 2 CSP). Dovolanie prípustné podľa § 421 možno odôvodniť iba tým, že rozhodnutie spočíva v nesprávnom právnom posúdení veci (§ 432 ods. 1 CSP). Dovolací dôvod sa vymedzí tak, že dovolateľ uvedie právne posúdenie veci, ktoré pokladá za nesprávne, a uvedie, v čom spočíva nesprávnosť tohto právneho posúdenia (§ 432 ods. 2 CSP). Podľa § 440 CSP dovolací súd je dovolacími dôvodmi viazaný. Dovolacím dôvodom je nesprávnosť vytýkaná v dovolaní.

10. V danom prípade namietali žalovaní 1/ a 2/ vadu zmätočnosti konania v zmysle ustanovenia § 420 písm. a/ CSP, ktorú vymedzili tak, že iba Správa katastra resp. katastrálny úrad môžu rozhodovať o súlade označenia nehnuteľností, ich umiestnenia na zemskom povrchu a pod. v rámci zabezpečenia materiálnej publicity katastra a zachovania práv zapísaných vlastníkov. Táto námietka žalovaných nie je dôvodná. Do právomoci súdu patrí rozhodovanie o vlastníckom práve. Označenie, súlad parciel, teda identifikácia predmetu konania je odborná otázka, ktorú ale súd v konaní o určenie vlastníctva má právomoc vyriešiť ako predbežnú otázku.

11. Ďalej dovolatelia poukazovali na skutočnosť, že konanie je postihnuté vadou konania v zmysle ustanovenia § 420 písm. f/ CSP. Vychádzajúc z obsahu dovolania (§ 124 ods. 1 CSP) najvyšší súd ustálil, že podľa názoru dovolateľov, k zásahu do ich práva na spravodlivý proces došlo postupom odvolacieho súdu vo viacerých smeroch. V prvom rade žalovaní poukazovali na fakt, že krajský súd zamietol znalecké dokazovanie, ktorým malo byť preukázané, či je pozemok, nadobudnutý prídelením právnych predchodcov žalobkyne totožný s pozemkami, ktorých určenie vlastníckeho práva je predmetom tohto konania. Toto zamietnutie nebolo navyše ani dostatočne odôvodnené.

12. Dovolatelia vyvodzujú prípustnosť svojho dovolania z § 420 písm. f/ C. s. p., a to porušením práva na spravodlivý proces, ktorého podstatou je možnosť fyzických a právnických osôb domáhať sa svojich práv na nestrannom súde a v konaní pred ním využívať všetky právne inštitúty a záruky poskytované právnym poriadkom. Integrálnou súčasťou tohto práva je právo na relevantné, zákonu zodpovedajúce konanie a rozhodnutie súdov v prejednávanej veci tak, aby konanie ako celok bolo nielen zákonné, ale aj spravodlivé.

13. Ústavný súd Slovenskej republiky vo svojich rozhodnutiach vyslovil názor, že nevykonanie navrhovaného dôkazu, ktorý by mohol mať vplyv na posúdenie skutkového stavu, ktorý z doteraz vykonaných dôkazov nemožno bezpečne ustáliť, možno kvalifikovať ako porušenie práva na spravodlivé súdne konanie v zmysle čl. 46 ods. 1 Ústavy SR (III. ÚS 332/09). Zásadám spravodlivého procesu v zmysle čl. 46 ods. 1 Ústavy SR a čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane základných ľudských práv a slobôd totiž zodpovedá požiadavka, aby súdmi urobené skutkové zistenia a prijaté právne závery boli riadne (dostatočne) a zrozumiteľne (logicky) odôvodnené. V práve na spravodlivý proces je obsiahnutá aj ďalšia ústavná zásada (čl. 47 ods. 3 Ústavy SR a čl. 6 C. s. p.), a to „rovnosť zbraní“ v civilnom konaní, ktorá všeobecne zahŕňa tiež rovnosť bremien, ktoré sú na strany sporu kladené a ktoré nesmie byť neprímerané (IV. ÚS 468/2018). Z práva na spravodlivý súdny proces vyplýva aj podľa Európskeho súdu pre ľudské práva povinnosť súdu zaoberať sa účinne námietkami, argumentmi a návrhmi na vykonanie dôkazov strán s výhradou, že majú význam pre rozhodnutie (Kraska c. Švajčiarsko z 29.4.1993, II. ÚS 410/06).

14. V súlade s touto judikatúrou ústavného súdu Najvyšší súd SR rozhodol vo veciach sp. zn. 4Cdo/100/2018 a 5Cdo/202/2018. Vyslovil, že procesnému právu účastníka navrhovať dôkazy zodpovedá povinnosť súdu nielen o vznesených návrhoch (a dôkazoch) rozhodnúť, ale tiež, pokiaľ im nevyhoví, vo svojom rozhodnutí odôvodniť, prečo, z akých dôvodov tak neurobil. Nevyhovenie dôkaznému návrhu strany sporu možno založiť len tromi dôvodmi. Prvým je argument, podľa ktorého tvrdená skutočnosť, ku ktorej overeniu alebo vyvráteniu je navrhnutý dôkaz je bez relevantnej súvislosti s predmetom konania; ďalším je argument, podľa ktorého dôkaz neoverí/nevyvráti tvrdenú skutočnosť, čiže vo väzbe na toto tvrdenie nedisponuje vypovedacou potenciou. Nakoniec tretím je nadbytočnosť dôkazu, t. j. argument, podľa ktorého určité tvrdenie, ku ktorému overeniu alebo

vyvráteniu je dôkaz navrhovaný, bolo už doterajším konaním bez dôvodných pochybností overené alebo vyvrátené. Ak tieto dôvody zistené neboli, súd postupuje v rozpore s čl. 46 ods. 1 a čl. 48 ods. 2 Ústavy SR, ktoré garantujú pre stranu sporu ústavné právo na spravodlivý proces, čiže táto dôkazná vada (tzv. opomenuté dôkazy) takmer vždy založí nielen nepreskúmateľnosť vydaného rozhodnutia pre nedostatok dôvodov, ale súčasne tiež jeho protiústavnosť.

15. Aj v preskúmvanej veci došlo k zásahu do práva dovolateľov na spravodlivý proces postupom odvolacieho súdu tým, že nevykonali nimi navrhovaný dôkaz - ustanovením znalca z odboru geodézie a kartografie, na zodpovedanie otázky či pozemky, ktorých vlastnícke pomery sú predmetom tohto konania, sa nachádzajú, resp. sú identické s pôvodnou parcelou č. XXXX časť A-3, z vlastníckeho práva ktorej vyvodzuje svoj nárok v tomto konaní žalobkyňa. Žalovaní v priebehu celého základného konania namietali identifikáciu predmetných nehnuteľností a ich stotožnenie s parcelou XXXX/AX, ktorá bola predmetom prídelu právnym predchodcom žalobkyne.

16. Procesný postup odvolacieho súdu, ktorým odmietol vykonať žalovanými navrhovaný dôkaz - vypracovanie znaleckého posudku za účelom presnej identifikácie žalovaných pozemkov s ohľadom na žalobkyňu uvádzané skutočnosti, mohlo mať vplyv na posúdenie skutkového stavu veci z hľadiska tvrdení dovolateľov. Nevykonanie navrhovaného dôkazu, ktorý by mohol mať vplyv na posúdenie skutkového stavu, ktorý z doteraz vykonaných dôkazov nemožno bezpečne ustáliť možno kvalifikovať ako porušenie práva na spravodlivé súdne konanie v zmysle článku 46 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky (ďalej „ústavy“) (pozri III. ÚS 332/09). V takomto prípade by prichádzalo do úvahy aj vyslovenie porušenia základného práva na rovnosť účastníkov v konaní podľa článku 47 ods. 3 ústavy, keďže nevykonanie stranou navrhovaného dôkazu by ho oproti druhej strane znevýhodňovalo. Bolo povinnosťou súdu vykonať potrebné dokazovanie na účely dôsledného posúdenia tvrdení žalovaného 1/ a 2/, týkajúcich sa potreby stotožnenia (pôvodnej) parcely, ktorá bola predmetom prídelu rodičom žalobkyne, so v súčasnosti zapísanými pozemkami, ktoré sú predmetom konania a ako ich vlastník je zapísaný žalovaný 2/.

17. Odvolací súd v prejednávanej veci vyslovil jednoznačný záver, že predmetné pozemky sú identické s pôvodnou časťou parcely č. XXXX označenou A-3 o výmere 50.000 m², katastrálne územie Z.. Tento záver vyvodil z geometrického plánu č. 135/2008 zo dňa 22.07.2008 overeného Správou katastra M. pod č. 2043/08 dňa 07.10.2008. V predmetnej veci boli predložené dve identifikácie parciel. Identifikácia parciel z 13.10.1998 (č. l. 4) je v súlade so závermi krajského súdu i s tvrdeniami žalobkyne. Potvrďuje, že parcela XXXX F.-X je zlúčená s parcelou XXXX/X a zapísaná je PK vložke č. XXXX. Obdobné závery možno vyvodiť aj z uvedeného geometrického plánu (č. l. 283, aj súčasť rozsudku odvolacieho súdu). Odvolací súd sa však nevyporiadal s identifikáciou parciel z 9.8.1998 (č. l. 9), podľa ktorej časť A-3 predstavuje parcelu č. XXXX/XX a nie žalované parcely, ktoré podľa tejto identifikácie parciel boli vytvorené z parcely č. XXXX (bez prívlastku). V tejto situácii možno prisvedčiť dovolateľom, že na posudzovanie historických listín a mapových podkladov zo štyridsiatych rokov 20. storočia sú potrebné odborné znalosti a odborná spôsobilosť. V tejto súvislosti nemožno považovať napadnuté rozhodnutie krajského súdu za presvedčivé. Odvolací súd nemal dostatočný skutkový podklad na záver, ktorý zaujal. Ako je uvedené vyššie, niektoré dôkazy sú vo vzájomnom rozpore, čo odvolací súd prehliadol.

18. Dovolací súd na základe vyššie uvedených záverov napadnuté rozhodnutie odvolacieho súdu zrušil (§ 449 ods. 1 CSP).

19. Ak bolo rozhodnutie zrušené a ak bola vec vrátená na ďalšie konanie a nové rozhodnutie, odvolací súd je viazaný právnym názorom dovolacieho súdu (§ 455 CSP). V ďalšom konaní je potrebné, aby odvolací súd prostredníctvom znaleckého dokazovania jednoznačne preukázal identickosť žalovaných pozemkov s časťou A-3 parcely č. XXXX, v katastrálnom území Z., ktorá bola predmetom prídelu právnym predchodcom žalobkyne. Rovnako je potrebné dôsledne dodržiavať ustanovenia CSP pri vykonávaní dokazovania, najmä pri dokazovaní listinami, keďže v predmetnej veci došlo k množstvu nejasností, rozporov a výhrad jednej z procesných strán. Dovolací súd upozorňuje aj na otázku naliehavého právneho záujmu oboch žalovaných, keďže vzhľadom k pomerom sú v rozličnej situácii.

20. Keďže bolo napadnuté rozhodnutie zrušené z procesných dôvodov, pričom je potrebné vykonať ďalšie dokazovanie, ktoré by ustálený skutkový stav mohlo zásadne zmeniť, čím by zaujatý právny názor odvolacieho, ale i dovolacieho súdu mohol byť v ďalšom konaní irelevantný, nepovažoval dovolací súd za potrebné vyporiadať sa s dôvodmi prípustnosti dovolania v zmysle ustanovenia § 421 ods. 1 CSP a namietaným nesprávnym právnym posúdením ako dôvodom dovolania. Nie je úlohou dovolacieho súdu tvoriť tzv. akademické rozhodnutia, ktoré sú v predmetnej veci nepoužiteľné.

21. Ak dovolací súd zruší rozhodnutie a ak vráti vec odvolaciemu súdu alebo súdu prvej inštancie na ďalšie konanie, rozhodne tento súd o trovách pôvodného konania a o trovách dovolacieho konania (§ 454 ods. 3 CSP).

22. Toto rozhodnutie prijal senát najvyššieho súdu pomerom hlasov 3 : 0.

Poučenie :

Proti tomuto uzneseniu nie je prípustný opravný prostriedok